

WORLD CULTURE AND INTERNATIONAL CULTURAL RELATIONS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-117-6-7>

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ СУЧАСНОЇ ЮВЕЛІРНОЇ КУЛЬТУРИ НА ПОВЕДІНКОВИЙ ЕТИКЕТ

Кухтій О. С.

*аспірант кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля
Київський національний університет культури і мистецтв
м. Київ, Україна*

Ювелірна культура характеризується високим рівнем розвитку матеріальних та духовних здобутків людства [1]. Прикраси є засобом впливу на поведінковий етикет, в основі якого закладені морально-етичні цінності та культурні пріоритети певної нації.

Для висвітлення зазначеної тематики потрібно розглянути поняття «етикет» та «ювелірний етикет». Під етикетом, що перекладається з французької мови як «встромляти», розуміємо «зведення норм поведінки, порядок дій і правила чемності...» [3, с. 260].

Термін «ювелірний етикет» включає в себе певні рекомендації до створення цілісного образу, сформовані за потребами сучасної людини. З урахуванням вимог ювелірної культури доцільно обирати ювелірні прикраси відповідно до різних стилів одягу та добових часових проміжків (ранок, день, вечір). Гармонійність їх поєднання нині диктується світовими модними тенденціями.

Самі ювелірні вироби (каблучки, браслети, підвіски, сережки та ін.) виступають способом самовираження особи, яка їх носить, тому ювелірний етикет в культурному житті людей визначається комплексом правил.

Ювелірні прикраси займають чільне місце в українській та світовій культурі. Для створення доречного і правильного образу людини прикраси підбирають з урахуванням специфіки заходів, серед яких можна виокремити:

1. Обрядово-ритуальні (наприклад, весілля, хрещення дитини тощо). Під час таїнства хрещення головним атрибутом, який засвідчує проходження обряду, є натільний хрестик. На теренах України він виготовляється з різноманітних матеріалів – срібла, золота, платини (зі

вставками дорогоцінного каміння або без них). З технологічної точки зору процес вироблення виконується механічним та ручним способом завдяки використанню таких технік, як: емальєрство, лиття, гравірування, черніння та ін. [4]. Канонічна форма хрестика як символу християнської віри залежить від віросповідання людини (православні, греко-католики, католики). Натільний хрестик має охоронну функцію та сакральне значення для людини, тому зазвичай цю прикрасу носять під одягом. Роботи Ярослави та Бориса Паламарчуків є яскравим зразком українського авторського ювелірного мистецтва (натільні хрестики виконані майстрами у складних техніках гарячої емалі) [5].

Європа також славиться ювелірами, назви творів яких відображають певну концепцію створення прикрас. Як приклад можна навести вироби словацької майстрині Я. Махатової: брошки «Весілля» із серії «Нашарування» (срібло, 2004); «Сімейний альбом» (срібло, 2008) [2, с. 209].

Основним атрибутом великого таїнства – вінчання – є обручка. В усіх культурах світу обручка має сакральне значення і виготовляється з дорогоцінних металів та каміння. На українських теренах її форма характеризується плоскою або сегментною «шинкою» з використанням різних технік (гравірування, лиття, декоративної обробки поверхні металу, закріпки вставок). Скажімо, форма ірландської обручки – це руки, які тримають серце з короною, що символізує дружбу, любов, вірність. Роботи, вироблені шляхом гравірування, ураховують кельтські традиції. Так, вітчизняні майстри, брати Кочути, при створенні ювелірної прикраси (обручки), дотримуючись українських чи кельтських практик, застосовують авторську технологію виготовлення.

2. Дипломатичні (офіційні візити, політичні зустрічі, прес-конференції, офіційні виступи, форуми).

Прикраси в ювелірному етикеті можуть бути носіями певних «меседжів» їх власників. Так, держсекретар США Мадлен Олбрайт, призначена 1997 р. на посаду президентом Б. Клінтоном, увійшла в історію як «дама з брошкою». Діядка мала величезну колекцію даних виробів, виготовлених з недорогоцінних металів (сталь, латунь, мельхіор, бронза), нетрадиційних матеріалів (пластик і дерево), а також дорогоцінних металів і каменів. Як говорить Мадлен у своїй книзі, за допомогою брошок вона висловлювала конкретну політичну позицію на міжнародній арені. Наприклад, під час мирних переговорів в Ізраїлі М. Олбрайт носила золоту прикрасу у формі голуба, що, як відомо є символом миру. Ця коштовність була подарована вдовою прем'єр-міністра Ізраїлю Іцхака Рабина, удостоєного Нобелівської премії миру. На зустрічах з палестинським лідером Ясиром Арафатом держсекретар

надягала брошку у вигляді бджоли (символізувала готовність ужалити). Прикраси на її діловому одязі у формі равлика чи краба означали, що перемовини затягнулися. На переговори Великої Вісімки, де Мадлен була єдиною присутньою жінкою, вона обрала брошку зі срібла, що містила зображення групи людей без статі. Тобто, ювелірні вироби для М. Олбрайт були дієвим способом робити політичні заяви [7]. Як зауважує дослідниця М. Кравченко, форма брошки, що «дозволяє створити окремий твір-об'єкт, прикрасу-скульптуру», стає актуальною в ювелірних прикрасах [2, с.40].

3. Культурно-видовищні (відвідування концертів, театрів, фестивалів мистецтв та ін.).

В ході участі у цих заходах необхідно враховувати часові особливості доби, оскільки для кожного проміжку часу існують свої переваги та правила ювелірного етикету. Так, до 19.00 год. доречним є використання мінімалістичних, не масивних прикрас (тонких каблучок або невеликих сережок). Як висловилася Коко Шанель: «вибираючи аксесуари, зніміть те, що наділи останнім» [6].

Ювелірний етикет, перш за все, довершує загальний образ людини, що сприяє формуванню ювелірної культури. Зокрема, висуваються певні вимоги стосовно до носіння каблучок. Скажімо, кількість їх на обох руках не повинна перевищувати трьох прикрас. На одну руку припускається одягати лише два вироби.

Жіночим варіантом ювелірних творів для універсального використання (незалежно від часу доби) виступають прикраси з перлинами. Одним із найкращих на світовому ювелірному ринку вважається японський бренд Mikimoto, особливістю якого є культивовані перлини ідеальної форми (круг, овал, сльоза, бароко). Мікімото створив також колекцію прикрас з перлинами (Classic, Laurel, High Jewellery та ін.) [8].

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що сучасна ювелірна культура безпосередньо впливає на поведінковий етикет. Майстри-ювеліри при виготовленні прикрас враховують національні традиції різних країн в поєднанні з сучасними світовими тенденціями, сприяючи у такий спосіб створенню довершеного образу людини у культурному житті.

Література:

1. Дронов Д.С. Современная ювелирная культура. *Гуманитарные и социальные науки. Высшая школа народных искусств*. 2011. №3. С. 215–222. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennaya-yuvelirnaya-kultura>

2. Кравченко М.Я. Мистецтво прикрас в Україні останньої третини ХХ – початку ХХІ століття: європейський контекст, художні особливості, персоналії: дис. ... канд. мистецтвозн.: 17.00.06. Львів, 2017. 283 с.

3. Словник іншомовних слів / за ред. О.С. Мельничука. Київ: Головна редакція Української радянської енциклопедії Академії наук Української РСР, 1974. 775 с.

4. Телесов М.С., Ветров А.В. Изготовление и ремонт ювелирных изделий. Москва: Легпромбытиздат, 1986. 192 с.

5. Удовиченко І.В. Ювелірна творча майстерня «PALAMARCHUK»: гармонія інь і янь». *Науковий вісник Національного музею України. Збірник наукових праць*. Київ, 2019. Вип. 4. С. 568–578. URL: <http://visnyk.nmiu.com.ua/index.php/nv/article/view/336/298>

6. Шанель К. Цитати.URL: <https://ru.citaty.net/avtory/koko-shanel/> (дата звернення: 05.07.2021)

7. Albright M. Read My Pins: Stories from a Diplomat`s Jewel Box. New York: Harper, 2009. 176 p.

8. Mikimoto. URL: <https://zolotoy-standart.com.ua/ua/manufacturers/mikimoto/> (дата звернення: 04.07.2021)